

GRAĐANSKI

Occupy Montenegro

Piše: Daliborka Uljarević

Koliko krugova okupacije trenutno živi u Crnoj Gori? Koje sve «okupatore» treba da savladamo da bi postali slobodno društvo? Koliko u tome sami sebi možemo pomoći, kao pojedinci i kao društveni subjekti, a koliko nam u tome može pomoći proces pregovaranja sa EU?

Oni koji istinski žele i zagovaraju promjenu i očekuju da okupe borce i borkinje za građansku Crnu Goru protiv postojeće okupacije moraju imati lični kapacitet za drugost i drugačije, ali i sposobnost da razlikuju političku viziju od političkog populizma.

Koliko krugova okupacije trenutno živi u Crnoj Gori? Koje sve «okupatore» treba da savladamo da bi postali slobodno društvo? Koliko u tome sami sebi možemo pomoći, kao pojedinci i kao društveni subjekti, a koliko nam u tome može pomoći proces pregovaranja sa EU?

Najveći okupacioni krug je vladajuća oligarhija koja vlada svojim, kako je to **Robert Michels** davno identifikovao gvozdenim zakonom, a koji je kod nas dobio i svoj *underground* izraz. Vladajuće partije su kao takve okupirale državu i njen politički sistem. Dodatno, ako se obistine projekcije, na osnovu postojećih istraživanja javnog mnjenja, one bi mogle ostvariti ubjedljivu i apsolutnu pobjedu na predstojećim izborima. Time bi definitivno bio utemeljen partitokratski politički sistem koji bi u ovom slučaju imao ključne suštinske elemente jednopartijskog sistema (odbijanjem da ide samostalno na izbore, SDP je poništio i one retoričke izraze kojima se s vremena na vrijeme pokušavao prikazati kao dosljedan i spreman na žrtvu zarad zaštite programskih načela). Na taj način, režim bi bojkotovao neophodnost razvoja demokratskih pretpostavki na kojima se zasniva demokratski sistem, poput funkcionalne opozicije, alternativnih političkih ponuda, građanskih vrijednosti, uticajnih i profesionalnih medija, nezavisnog akademskog jezgra, itd.

Drugi krug je opozicioni stav «bez alternative» kroz urušavanje principa profesionalnog novinarstva, autonomije i kredibiliteta svih društvenih aktera koji nijesu dio ekipe. Postoji društvena korist i građanska hrabrost u dijelu nastupa onih koji podsjećaju na surovu sliku o pljačkama kroz procese privatizacije, subvencije Prvoj banci, upiru prstom na kontraverzne biznismene i ljude podjednako bliske podzemlju i donosiocima odluka... To jeste kapital građanske Crne Gore. Ali, ne smije se iz te pozicije gušiti kritički stav i kritičko mišljenje prema nedostatku konkretnih programskih načela i rješenja političkih partija, potrebe institucionalizacije, donošenja odluka na osnovu zakona, poštovanju novinarskog kodeksa, itd. Naime, svako pravdanje višim ciljevima koje zamagljuje činjenicu da je jedina konkretna ponuda koja se glasno izgovara želja za personalnom promjenom postojeće političke oligarhije kreira utisak da će svi sistemski problemi biti maknuti kao čarobnim štapićem kad se to desi. Međutim, osim što su nerealne, takve političke platforme nose u sebi konstrukcionu grešku i ozbiljnu društvenu zabrinutost da se izrode u svoju suprotnost, što smo mogli da vidimo i na mnogo potentnijim primjerima u regionu.

Treći krug je onaj, iz kojeg se hrane oba prethodna kruga - manipulacija neizgrađenom građanskom sviješću u Crnoj Gori, koju karakteriše retrogradni tradicionalizam, patrijarhalizam, demonstrativni heroizam, primitivni simbolizam... Odnosno, nezavisno od našeg u mnogo čemu solidnog, ali tehničkog,

napretka u evropskim integracijama, ovo je društvo na daleko nižem stepenu razvoja građanstva i od onih koji su za nama trenutno zaostali u ovom procesu usljed spleta raznih okolnosti koje su se dešavale, posebno u zadnjoj deceniji XX vijeka.

Ukoliko se opredijelimo da na Crnu Goru i njenu budućnost gledamo kao na crno-bijeli svijet prva dva okupaciona kruga, zasnovana na ovom zajedničkom trećem imenitelju odnosno autoritarnoj svijesti, dopustićemo da upravo oni okupiraju i teško stečene osnove građanske svijesti u Crnoj Gori. Građanska svijest podrazumijeva građansku toleranciju, a stav «bez alternative» ne prepoznaje toleranciju i različitost u pristupima, on je istina sam po sebi a kao takav podjednako i vrlo opasan iz bilo kojeg od okupacionih krugova da dolazi.

Stoga, oni koji istinski žele i zagovaraju promjenu i očekuju da okupe borce i borkinje za građansku Crnu Goru protiv postojeće okupacije moraju imati lični kapacitet za drugost i drugačije, ali i sposobnost da razlikuju političku viziju od političkog populizma.

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).